

„Застава“ издава сваки дан двапут, а недељом сваког и дана два пута недеље и свака једнаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке прете сваких шестих дана.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 29

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ!

(Јутарњи лист)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

Народна скупштина у Црној Гори.

(Од нашег сталног дописника)

Цетиње, 18. октобра 1906.

Први састанак.

Зетски дом је заправо позориште, зграда за забаве, играке, концерте. Но он је преуређен и преуређен, да може савијем добро послужити за народну скупштину. Главна врата су удешена само за књаза господара. Прве двије ложе доње отворене су и служе као улаз народним посланицима. Под сале подигнут је у висину бине, паркет је тијем претворен у салу за народне посланике. Клупе служе као сједишта, а пред сваком клупом стоји врло уски сто у дужини клупе. У позadini бине намјештено је узвишено сједиште за предједника, а више њега виса слика књаза господара, уоквирена у народну тробојку. А и цијела унутрашњост је ископана тробојкама и грбовима Н. И. Десно од предсједништва је сто за секретара народне скупштине. Напријед на бини постранце је сто за мими-стре, а други по свој прилици за стенографе, који још нијесу дошли. Од главног уласка у зетски дом кроз средњу салу па до предсједничког сједишта прострт је покривач. На зетском дому вије се државна застава. Оближње просторије у зетском дому су одређене и намјештене клубским сједницама, предсједништву и т. д. Тако скромно али ипак лијепо и свечано уређен и ископан очекиваше непомични зетски дом, да народне посланике прими у своју средину.

Већ прије два-три дана почеше народни посланици долазити. Свако их предусреташе са неком ебилном, из које избијаше поштовање, спрема народних изабраника, који имају тежак и велик задатак, да новом времену, новом животу даду помета, добар правац, како ће народу и држави бити што лакше вршити оне задатке, који га очекују. Разумије се, да и радосности има много. Почетак уставног доба није затекао савијем прецњене појмове, није затекао већ прекаљена, учвршћена начела, око којих би се каква политичка група скупила, ујединила. Није било до тога времена политичког живота, није било ни политичких странака, у правом смислу те ријечи. Па ни данас последије година дана уставног живота нема политичке странке, Она ће се тек у току овога скупштинскога рада створити, можда и организовати. Све то изазива радозналост, ствара нагађања без краја и конца. У врви од мили и људи жељно се ишчекиваше данашњи дан.

Данас, 18. о. м. у 9 сати прије подне сакупи и су се народни посланици у зетски дом. Отален су кренули на

службу божју у манастирску цркву. По служби божјој вратили су се у зетски дом и неко вријеме се очекивао свештеник да освјешта водицу. За вријеме тога чекања публика је добила приступ на галерије и у горње ложе. Све бијаше пуно. Народни посланици заузели мјеста изгледа како је ко стигао. Помијешали се сви, тако, да се не може наћи неко партијско раздјељење. Онај за кога се држи да је „опозиционалац“ данашњој влади, сједи до онега, за кога се опет мисли, да је „владинавац“. За министарским столом не сједи нико. Министри су међу посланицима. На десно од уласка, а на лијево од предсједништва у првом реду сједи црногорски митрополит, до њега муслимански муфтија. Српски примас архиепископ Милетић није још дошао. У средини друге клупе сједи министар Гојнић, војвода Вуковић и члан државног савјетника Ђукић. За њима Бакић и Рајчевић. У четвртој клупи сједи министар Мијусковић, до њега хоџа Карађузовић, до онега др. Томановић, а до њега министар Дожић. Иза њих Марко Петровић, а до њега одређени Јанко Тошковић, учитељ у оставци и тако редом. На лијево од уласка а десно од предсједништва сједи у првој клупи бригадери Мартиновић, Вучинић и обласни управитељ Ђура Петровић и други, за њима војвода Шако Петровић и широки војвода Лазар Социца, стар по годинама, а млад по изгледу сердар Саво Пламенац. За њима три свештеника се др. Марушићем. У једној клупи сједи млађе сале Гаврило Церовић, Михајло Ивановић, Спасоје Пилетић, Јанко Спасојевић. У посљедњој клупи сједи школски надзорник Јован Пламенац, па Мило Татар, Саво Ђурашковић — све млађи људи. У опште не да се одредити фазисе скупштине.

Док се чекао свештеника, да освети водицу, запитао је др. Марушић: шта се чека? а Јанко Тошковић рече, да треба да предсједник дочека свештеника и да треба најстарији између народних посланика да заузме мјесто. Било је на то мало објашњења и у то је дошао свештеник. И народни посланици и публика скочила је на ноге и стојећи дочекала свршетак водоосвећења. Послије водоосвећења устаде др. Марушић и вели, да изиђе онај, који је најстарији и да заузме мјесто предсједника, као привременог предсједника. Послије кратког објашњења изилази сердар Саво Пламенац и заузима предсједничко мјесто. Заузима мјесто предлаже по 2. члану пословника за секретаре Душана Грговића и Михајла Ивановића. Према се. — Сердар Саво Пламенац поздравља скупштину и спомиње, ка-

ко је њему као најстаријем по годинама народном посланику допала част да буде предсједник прве народне скупштине у Црној Гори и позива да народна скупштина приступајући раду ода дужну почаст књазу господару са: живио! Скупштина се одазива са бурним трократним: Живио господар! За тијем се констатовало да имаде присутних 64 посланика. По том се прешло према 3. члану пословника на подије народних посланика на пет секција. Кад је изабрана прва секција, констатовало се, да це-дуље, на којима су била имена народних посланика записана, нијесу савијене. Да се задовољи и теј формалности, це-дуље су савијене и наново се раздијелиле на секције. Кад је тај посао свршен устао је др. Марушић и рекао, да није добро рећи вирилни чланови, јер тога народ не разумије, него да треба све оне који по уставу долазе у народну скупштину по своме положају — председник и чланови државног савјета, предсједник великог суда, предсједник главне државне контроле, митрополит црногорски, примас српски, муфтија и три бригадира, које књаз господар именује (члан 45. устава) — назвати „владиним посланицима“.

Тијем поводом развила се дебата, која је била врло дуга и опширна и у којој је учествовао велики број посланика. Читаво дебату водила се о питању, да ли посланици по положају и указом именовани имају иста права, као и посланици народом слободно изабрани и да ли они могу бити чланови верификационог одбора. Једни су доказивали, да нема смисла доба међу посланицима, јер су они ипак не народом изабрани ипак посланици по уставу и да рјешавати о тој ствари не може народна скупштина, јер она није још конституисана. У уставу није предвиђена подјела права и према томе нема ни подјеле међу посланицима. Закон о пословном реду је ипак привремен, ипак позитивни и скупштина треба да га се држи. Ако има што нејасно, или ако треба што промијенити, то може народна скупштина учинити кад буде претресала тај привремен закон о пословном реду. Нема двије народне скупштине, не могу бити по праву двоје врсти народних посланика. Што се тиче верификације, — то је о верификацији пуноважан тек закључак скупштине, а не одбора. Скупштина не може о тој ствари рјешавати, јер није конституисана. — То је било једно мишљење, које су заступали сви млађи чланови скупштине, већином правници.

Друго је мишљење било, да народна скупштина одмах ријеђе на рјешавање тога питања и да гласањем одлучи, да

ли су посланици по положају способни бити чланови верификационог одбора. Што није устав предвидио, може народна скупштина — рекао је један посланик. Како ће ти „вирилци“ рјешавати о нашим мандатима, кад ми не можемо о њиховим рјешавати — вели други посланик. Не можемо у њих имати повјерења — вели трећи посланик. Захтјевало се гласање.

У мало што не дође до гласања. Но секретар скупштине Михајло Ивановић изјави, да се не може гласати, јер скупштина не може рјешавати док се не конституише, а привременог предсједника сердар Саво Пламенац прихватио је то и вије стављао на гласање, него се пошло на дневни ред.

Пошто је већ било 1½ час по подне, сједница се одгодила за 3 сата последије подне.

У 3 сата по подне отвара се сједница и ставља се на дневни ред конституисање одсјека. Одсјеци се повлаче у споредне собе и ту се конституишу. По том долазе у скупштину и проглашује се: Предсједником I. одсјека Спасоје Пилетић, II. одсјека Гаврило Церовић, III. одсјека Јанко Спасојевић, IV. одсјека Јанко Тошковић, V. одсјека Бајо Гардашевић.

Међутим тражи ријеч народни посланик војвода Шако Петровић и вели, да јутрос није ствар ријешена о посланицима по положају и тражи, да се ријеша. Предсједник вели, да је та ствар рјешена и прешло се на дневни ред. Многи посланици вичу, да је та ствар рјешена. То је војводу Шака Петровића разљутило и почео је викати, да је он посланик црногорског народа и коме није право нека иде на поље, па је руком показао врата. Те ријечи тога народног посланика изазвало је у скупштини силно огорчење. Довијевало се: Позовите га на ред! На ред! На ред! Зар ми нисмо народни посланици?

Кад се буна утишала, предсједници одсјека, који сачињавају уједно и верификациони одбор, повукли су се, да изаберу себи предсједника. Изабран је Спасоје Пилетић. Предсједник верификационог одбора према члану 4. пословника заузме мјесто привременог предсједника и позове народне посланике (чл. 5 пословника), да предаду своја пуномоћја. Војвода Шако је и опет хтио говорити, но предсједник Спасоје Пилетић није му хтио дати ријеч према пословнику, јер је није ни тражио. Војвода Шако почео је говорити, на што је настала буна. Ја сам сад предсједник и хоћу да вршим своју дужност, коју имам као предсједник верификационог одбора, а ја остајем дошљедан и радићу, како ми слани да је најбоље. Позивам вас на ред и немате више ријечи — вели Спасоје Пилетић

војводи Шаку. На ово је настао буран алауз уз повике „живио председник“.

Кад се бука утишала, прозвани су посланици и предали су своја пуномоћја. Кад се то свршило, затражио је председник од министра унутрашњих дјела сва изборна акта. И она су предана председнику.

По томе је оједница закључена, а саваше се нова, кад верификациони одбор сврши свој посао.

Сутра у 9 сата почиње верификациони одбор радити.

Чим одбор поднесе извјештај, а скупштина овјери довољан број посланичких пуномоћја за рјешавање (чл. 69. устава) приступиће се избору сталног председништва (члан 12. пословника).

Тако се свршио први саставак народне скупштине у Црној Гори.

И з б о р и

за епархијску скупштину у архијерејези.

У архијерејези расписани су избори за епархијску скупштину. Епархијске скупштине бирају црквене скупштине: Земун (2) и Карловце (1) непосредно. Друге црквене скупштине бирају изборнике (на сваких 500 душа по једног изборника) а ти изборници бирају чланове епархијске скупштине.

За сад је главно, да црквене скупштине изабери чврсте изборнике, који ће на избору бирати онакве епархијске скупштине, који ће мушки и одважно бранити права цркве и права народна. Данас су у епархијској скупштини архијерејезе у већини клерикали и самосталци, који су на прошлој епархијској скупштини склопили савез против радикала. Народ је искусио све последице тог несретног савеза. Народу не остаје друго, него да бира радикале, који ће бранити њега и његове користи. — Прошних избора бирао је народ једнички са радикалима и један део самосталаца, а они су се на скупштини подвукли под скут оцу Георгију и с њима у друштву су клерикали добили неколико гласова већине. Самосталци су на црквеном нољу доказали, да иду раме уз раме са клерикалима, и ми их нигде не смемо бирати. Могу ли где да продру из своје снаге, нека их, али радикали их на томе пољу не смеју пропуштати као савезнике.

У српско хрватској коалицији смо заједно, овде на жалост не можемо с њима. И њима то не може да буде криво јер су се свезали са патријархом Георгијем Бранковићем и са његовима.

Ми ћемо о овом питању још проговорити.

Хрватска и Славонија.

Вампири.

„Обзор“ је донео вест, да су Томаша и Ковачевић, бивши министри за Хрватску и Славонију и др. Егерсдорфер били код министра Фрање Кошута и понудили му своје политичке услуге. Будимпештанским листовима јављају пак из

Загреб, да у круговима бивше «на родне» странке побијају ту вест «Обзор», али признају, да др Егерсдорфер хоће да оснује нову странку, и од те аџије далеко стоји Томаша. — Скорашњи догађаји показују, шта је у ствари али судећи по овим знацима: указују се ови политички вампири, с тога треба бити на опрезу и побринути се за гловове кочеве.

Нови жупани.

Будимпештански листови јављају, да је краљ Ноберта Цуваја, личко-крбавског жупана, на сопствену му молбу ставио у мир и том му је приливом изразио своје признање на ревностној му служби. Даље јављају, да је и загребачки жупан Аурел Фодроци стављен у мир и уједно је наименован за банског саветника. На њихова места именовано је краљ Николу Радивојевића, саветника банске табле за личко-крбавског, а Карла Турковића, великопоседника за загребачког жупана.

Италија и тројни савез

Талијански лист „Газета дел Поцоло“ пишући о посети Чирскога, немачког државног тајника, у Риму, вели и ово: Крајње је време, да се једном учини крај дволичности. Италијана је дужност, да верна остане тројном савезу, већ и из захвалности, јер је овај осигурао Италији мир, а само у мери могла је оволико напредовати. Тројни савез је спречио и судар Италије са Аустро-угарском. Али да Италија може остати у тројном савезу, мора се чувати да не дође у сукоб са Енглеском. У Берлину ће можда с почетка то понашање Италијано увести за вло, али најзад ће ипак схватити оправданост тог јој понашања. Нада се, да ће мир трајати још много година, али ако избије сукоб између Енглеске и Немачке те ако судба и Италију угура у тај сукоб, онда ће се положај Италије — пише споменути лист — јако погоршати, ма како се решио тај рат. Вели, да је Чирски задовољан отпутовао у Берлин и нада се, да задовољство с Италијом неће се никада преобразити у огорчење. — Све јавно мњење не мисли тако као овај лист.

Поричу Српство.

Омербег Сулејманпаша, као одговорни уредник муслиманског „Босанско-Херцеговачког Гласника“ одговарао је пред сарајевским судом за увреду нанесену једном владином чиновнику у једној песми изашлој у његовом листу. Том приликом приметио је Омербег, да приватни тужилац не зна добро српски, те је за то и садржај рђаво протумачио. Тада скочи председник суда Јавор и узвикну:

„Нема овде српски, овде је земаљски језик. Није ово Србија, да се српски говори. Ко хоће српски ено му Србије!“

Адвокат оптуженог, г. Димовић, устао је свом жестином против ове Јаворове изјаве, нагласивши да је законом санкционисано, да је у Босни и Херцеговини народни језик српски. Таквом изјавом вређа се највећи део становништва у Босни и Херцеговини. Она се не сме чути са судског

стола и мора се осудити најодлучније. Због тог догађаја који је начинио председник аустројског суда, суђење је одложено. У грађанству влада велика узрујаност. Ако Срби не добију задовољштину од Јавора, они се спремају да је сами придобију. Изгледа да ће Јавор отићи путем распола Барбића.

Устанак Индијанаца.

Из Њујорка јављају, да страхују од озбиљног устанка Индијанаца у Вијомингу. Тамо су се ојединили до 1500 првених ратника из племена Шајен и Уте, те да ратују с белима. Урок овоме незадовољству Индијанаца лежи у томе, што их је влада ограничила да могу становати само у извесним крајевима, где се налазе под оштрим надзором и у потпуној власти несавесних агената, који их исисавају. Ратници су обилато снабдевени оружјем и муницијом. Од неког времена вежбају се у својим ратним играма, потајно подбавани на устанак против белих људи. Једно одељење америчке коњице послато је против Индијанаца, али их оно није успело растерати. Ови су првенкомпиј решили, да пре умру као часни ратници но поступно од гледи у одређеним ограниченим крајевима.

Хиљадугодишњица

До јошине 2. маја навршиће се хиљаду година од смрти бугарског цара Бориса, који је примио први хришћанство и пократио Бугаре. Бугарска је црква прогласила цара Бориса за свеца. Друштво бугарских новинара покренуло је питање, да ли да се и на који начин прослави тај дан. Решење је, да се приреди општена одна свечаност. Изабран је народни одбор, који ће се о тој ствари договорити с министрима црквених и просветних послова с председником синода, ректором универзитета, председником књижевног друштва и председником Славјанске Беседе.

Поштен свет.

Енглески историчар Олдис био је осуђен на тамницу дуже време. Тамничар је убрзо видео да је његов питомца добар човек, па га је пред вече пуштао да иде у варош у по-

ходе пријатељима, а да се враћа у означени час. Једном се историчар задржи до неко доба ноћи, а кад се врати рече му тамничар љутито: „Ако се још једном толико задржите, тако ми Бога, кећу вас ни пуштати да се враћате у тамницу, већ идите куда знате!“ Олдис обећа да ће други пут бити тачнији, и обећање је потпуно издржао.

Њутнов зуб.

Славни физичар Њутн често је гладовао док је школу учио, јер је за недељу дана имао свега 4 четири пилдинга (ситног енглеског новца.) А године 1835. продао је само један зуб његов за 16,56 франака.

Брзојави „Застави“.

Отигли 22 октобра.

Промена министарства у Бугарској.

Софија. Министар-председник Петров поднео је брзојавно

ноћас оставку целе владе. Кнез је у Еужинограду те је примио оставку а опуномоћио мави

стра унутарњих послова Петкова, да састави кабинет. У тај кабинет ући ће Стамбуловисте.

— Петров тврди да је уморан и зато је поднео оставку.

— Петров тврди да је уморан и зато је поднео оставку.

Одговори уредништва.

В. С. у И. На Павла Данијела најмање можете гласати. Он помаже оно што нас све убија: Поравнање с Аустројом. Ни један Србин, а најмање радикал може гласати на њега. Имамо ми кандидата српске народне радикалне странке. У среду је договор у тој ствари. Добићете позив. Поздрав!

И-ва српска каменорезачка радња у ВРШЦУ.

КО ТРЕБА леп и јефтин меморити — споменик — крст или парамиду нег купи само код Србина

Светислава Кешанског у ВРШЦУ.

Израда слова вештачка. I. 1233 19 30

ЗГОДИТАК од 100.000 КРУНА

ПРУЖИ РУКУ • СРЕЋИ • која те зове!

Краљ. мађ. привил. класна лутрија која је по плану своје најпробитачнија од свију иностраних лутрија пружа играчима прилику да са мало новаца дођу до великог богатства. У овој лутрији има 125.000 лозова од којих се 62.500 лозова извлаче са добитцима значи да сваки други лоз мора добити.

ЗГОДИТЦИ СУ ОВИ: 600.000, 400.000, 200.000 2 по 100.000, 2 по 90.000, 2 по 80.000, 2 по 70.000, 2 по 60.000, 50.000 3 по 40.000, 3 по 30.000, 6 по 25.000, 9 по 20.000 13 по 15.000 44 по 10.000, 61 по 5.000, 22 по 3.000, 475 по 2.000, 961 по 1.000 и т. д. свега има за исплату 16 милиона 457.000 круна.

● Вучење прве класе је 22. и 23 новембра о. г. ●

Цена оригиналној срећки јесте: 1/2 лоз круна 12, 1/2 лоз кр. 6, 1/4 лоз кр. 3, 1/8 лоз кр. 1 50

Срећке шиљу се само онима који буду претходно новац полагали. Новац најлакше слати поштанском упутницом.

Порудбине се извршују брзо и тачно.

Кореспонденција на српском језику

Јосиф Д. Фархи

гл. колектор краљ. мађарске кл. лутрије. Dohány útca 28 у Будимпешти. I. 1432 6 10

ЗГОДИТАК од 100.000 КРУНА